

PIERRE BAYLE EN DE ROTTERDAMSE ILLUSTRÉ SCHOOL 1681 – 1693

DOOR HANS BOTS

DE komst van Pierre Bayle naar Rotterdam is onlosmakelijk verbonden met de oprichting van de Illustré School, maar wat nog belangrijker is, dank zij de oprichting van die School die Bayle naar de Maasstad heeft gebracht, breekt er voor Rotterdam een periode aan die ongetwijfeld één der meest belangwekkende is geweest van de culturele en intellectuele geschiedenis van deze stad. Moge Rotterdam tot op de dag van vandaag voor historici uit de gehele wereld worden geassocieerd met de naam van Erasmus, die hier geboren werd, veel meer dan deze grote humanist heeft Pierre Bayle zijn stempel gedrukt op het culturele en intellectuele leven van Rotterdam. Bayles geschriften die hier ter stede werden tot stand gebracht hadden bovendien een uitstraling in heel geletterd Europa. De stedelijke vroedschap kon dit uiteraard nog niet voorzien, toen zij in de nazomer van 1681 het gelukkige besluit nam een zij het ook karig jaargeld toe te kennen aan Pierre Bayle op voorwaarde dat deze laatste zich bereid zou verklaren aan de op te richten Illustré School onderwijs te geven in de geschiedenis en de wijsbegeerte ¹⁾. Een gelukkig besluit met nog gelukkiger gevolgen.

Uiteraard kunnen niet alle activiteiten van Pierre Bayle in de periode dat hij aan de Illustré School verbonden was, hier opnieuw de revue passeren. Het zou trouwens niet eenvoudig zijn na de Bayle-studies van mevr. Elisabeth Labrousse en de artikelenbundel verzameld door Paul Dibon, nieuwe elementen uit het leven van deze illustere Fransman boven water te brengen ²⁾. Ik zal mij dan ook strikt bepalen tot Pierre Bayle in zijn relatie tot de Illustré School, tot Bayles persoonlijke bevindingen over de Illustré School en zijn Rotterdamse broodheren. Daarbij lijkt het me niet zinvol hier opnieuw de discussie op te rakelen omtrent de vraag of het begin van de Illustré School al niet in 1669 moet worden gesitueerd, toen rector Silvius van het Erasmiaans Gymnasium van de magistraat toestemming kreeg publieke lessen te geven, opdat de Rotterdamse jeugd niet al te vroeg 'tot hare excessieve onkosten' de studies hoefden voort te zetten aan universiteiten of academies buiten de